

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ

LEGE

privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

1. Situația actuală.

În prezent, normele interne de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere referitoare la soluționarea conflictelor de legi aplicabile și determinarea competenței jurisdicționale de drept internațional privat sunt reglementate în Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Aceste norme vor fi înlocuite de dispozițiile relevante din Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil, Cartea a VII-a Dispoziții de drept internațional privat, precum și de Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, Cartea a VII-a Procesul civil internațional.

La nivel regional, și anume la nivelul Uniunii Europene, a fost adoptat, la 18 decembrie 2009, Regulamentul nr. (CE) 4/2009 al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (denumit în continuare Regulamentul nr. 4/2009), care se va aplica din 18.06.2011. Regulamentul nr. 4/2009 se aplică Regatului Danemarcei și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, cu excepția dispozițiilor referitoare la legea aplicabilă obligațiilor de întreținere, și anume Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere (denumit în continuare Protocolul de la Haga din 2007). Regulamentul (CE) nr. 4/2009 se aplică de la 18.06.2011, cu condiția ca Protocolul de la Haga din 2007 să fie aplicabil în Uniunea Europeană la această dată. Uniunea Europeană a încheiat în numele statelor membre (fără Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și Regatul Danemarcei) Protocolul de la Haga din 2007, prin Decizia nr. 2009/941/CE din 30.11.2009¹, care a devenit astfel drept al Uniunii Europene și care se va aplica, din 18.06.2011, împreună cu Regulamentul (CE) nr. 4/2009. Temeiul juridic care permite intrarea în vigoare a Protocolului de la Haga din 2007 în Uniunea Europeană (anterior intrării sale în vigoare în sistemul Conferinței de Drept Internațional Privat

¹ Publicată în JO L 331, 16.12.2009

de la Haga, unde sunt necesare două ratificări sau acceptări sau aprobări sau aderări/) este art. 300 alin 5 și urm. din TCE, în prezent art. 218 din TFUE. De aceea, la 18.06.2011 vor intra în vigoare și Regulamentul (CE) nr. 4/2009 și Protocolul de la Haga din 2007.

La nivel internațional și sub egida Conferinței de Drept Internațional Privat de la Haga a fost elaborată Convenția de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind obținerea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei (denumită Convenția de la Haga din 2007). Convenția de la Haga din 2007 conține exclusiv dispoziții de drept internațional privat referitoare la accesul internațional la justiție; cooperarea între autoritățile centrale pentru transmiterea cererilor de întreținere și cererilor de măsuri specifice și procedura de recunoaștere și încuviințare a executării (exequatur). În domeniul legii aplicabile obligațiilor de întreținere, cadrul juridic convențional comun în relația cu statele terțe va fi întregit pe măsură ce acestea vor deveni parte la Protocolul de la Haga din 2007. Convenția de la Haga din 2007 a fost aprobată, în numele Uniunii Europene, prin Decizia Consiliului nr. 2011/432/UE din 9 iunie 2011, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 192 din 22.07.2011.

În continuare, instrumentul de încheiere a Convenției de la Haga din 2007 va fi depus de către Consiliul Uniunii Europene la depozitarul Convenției (Ministerul Afacerilor Externe al Regatului Țărilor de Jos), după 18 luni, înăuntrul cărora statele membre sunt obligate să elaboreze norme de punere în aplicare a acesteia. În conformitate cu art. 60 din Convenția de la Haga din 2007, aceasta ar urma să intre în vigoare, pentru o organizație regională de integrare economică (Uniunea Europeană), la trei luni de la depunerea instrumentului de încheiere de către aceasta.

Regulamentul nr. 4/2009, Protocolul de la Haga din 2007 și Convenția de la Haga din 2007 nu conțin norme de procedură civilă sau norme de drept substanțial al familiei, ci numai dispoziții care facilitează transmiterea cererilor prin intermediul autorităților centrale. La primire, autoritățile și instanțele judiciare solicitate aplică normele interne de procedură civilă și de dreptul familiei, precum și normele de drept internațional privat din Regulamentul nr. 4/2009, Protocolul de la Haga din 2007 și Convenția de la Haga din 2007. De aceea, deși Regulamentul nr. 4/2009, Protocolul de la Haga din 2007 și Convenția de la Haga din 2007 se aplică în mod direct, această aplicare directă trebuie raportată numai la domeniul dreptului internațional privat.

2. Schimbări preconizate

Legea privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere are, printre obiective, desemnarea și determinarea rolului Ministerului român al Justiției în calitate de autoritate centrală transmițătoare și primitoare, în relația cu statele membre ale Uniunii Europene și terțe, respectiv în baza Regulamentului nr. 4/2009 și Convenției de la Haga din 2007.

Logica structurii actului normativ în două părți are ca scop asumarea atribuțiilor ministerului, instanțelor judecătorești și profesiilor juridice liberale care decurg din aplicarea de către România, din ambele perspective, respectiv *de stat solicitat* (obținerea pensiei de întreținere din România) și *solicitant* (obținerea pensiei

de întreținere din străinătate) așa cum au fost stabilite în baza Regulamentului nr. 4/2009 și Convenției de la Haga din 2007.

Judecătoriile și tribunalele sunt autoritățile judiciare competente în funcție de existența unei hotărâri/tranzacții străine, respectiv unui act autentic străin; data pronunțării hotărârii, aprobării/încheierii tranzacției sau întocmirii actului autentic; statul de origine a hotărârii, tranzacției sau actului autentic (membru al Uniunii Europene sau terț) și data inițierii procedurilor. Astfel, judecătoriile sunt, în cazul în care România este stat solicitat, instanțe române competente cu soluționarea cererilor de întreținere (stabilire, modificare, încuviințarea executării) formulate de creditori sau debitori cu reședința obișnuită în străinătate. Tribunalele sunt, în cazul în care România este stat solicitat, instanțe române competente cu soluționarea cererilor de întreținere (exequatur) formulate de creditori sau debitori cu reședința obișnuită în străinătate.

Folosirea formularelor de cereri de întreținere, cereri de măsuri specifice și documente justificative necesare anexate acestora au ca scop reducerea cheltuielilor de traducere și arhivarea acestora pe suport electronic.

În sarcina Ministerului român al Justiției, autorităților române care dețin date cu caracter personal, precum și a instanțelor judecătorești române au fost stabilite atribuțiile referitoare la transmiterea către Comisia Uniunii Europene a informațiilor privind conținutul dreptului român; acordarea asistenței creditorilor și debitorilor cu reședința obișnuită în România, pentru completarea formularelor de cereri de întreținere și măsuri specifice; suportarea cheltuielilor de traducere a cererilor și actelor anexate; obținerea datelor cu caracter personal (reședința obișnuită, veniturile și bunurile); emiterea extraselor de hotărâre judecătorească, tranzacție judiciară sau act autentic; emiterea certificatelor care atestă caracterul executoriu etc.

Creditorii obligațiilor de întreținere minori care nu au împlinit 18 ani sau aflați în continuarea studiilor, dar nu mai mult de 21 ani, precum și creditorii obligației de întreținere care sunt persoane vulnerabile, beneficiază în România de ajutor public judiciar gratuit, pentru cererile formulate prin intermediul autorității centrale, în formele prevăzute de și conform art. 6 și 8 indice 1 din OUG nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobat cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008.

Nu în ultimul rând, medierea, concilierea, cooperarea și dialogul judiciar între Ministerul al Justiției, instanțele judecătorești, avocați, executori judecătorești și alte profesii juridice liberale, în diferite faze de soluționare a procesului civil internațional (fond, căi de atac, executare silită; exequatur, căi de atac, executare silită; executare silită) sunt stabilite în interesul superior al copilului, dar și pentru situația specifică determinată de recuperare a unei creanțe civile reprezentând o obligație de întreținere cu caracter succesiv și transfrontalier.

Secțiunea a 3-a
Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

3.1. Impact macro-economic –

3.2. Impact asupra mediului de afaceri - proiectul nu are un astfel de impact;

3.3. Impact social – proiectul nu are un astfel de impact.

3.4. Impact asupra mediului - proiectul nu are un astfel de impact.

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)

Proiectul va intra în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial.

Mii lei						
Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
	2011	2012	2013	2014	2015	
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	Proiectul va intra în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial.					
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						

(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugetele locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Proiecte de acte normative suplimentare – nu necesită

5.2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie

Prin Legea privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere, Ministerul Justiției urmează a fi desemnat autoritate centrală transmițătoare și primitoare a cererilor de întreținere, în exercitarea atribuțiilor sale în domeniul cooperării judiciare internaționale, în aplicarea următoarelor instrumente:

- Regulamentul nr. (CE) 4/2009 din 18 decembrie 2009 al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (denumit în continuare Regulamentul nr. 4/2009), care se va aplica din 18.06.2011, în relația cu statele membre ale Uniunii Europene, și

- Convenția de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind obținerea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei (denumită Convenția de la Haga din 2007), care se va aplica în relația cu statele terțe contractante la Convenție.

Regulamentul nr. 4/2009 conține exclusiv dispoziții de drept internațional privat referitoare la determinarea competenței jurisdicționale de drept internațional privat; accesul internațional la justiție atât pentru creditor (gratuit și obligatoriu numai pentru creditorii minori, creditorii majori aflați în continuarea studiilor sau persoane vulnerabile), cât și pentru debitorul obligației de întreținere; cooperarea între autoritățile centrale pentru transmiterea cererilor de întreținere (stabilire, modificare, recunoaștere și încuviințare a executării-exequatur; punere în executare silită) și cererilor de măsuri specifice (localizarea reședinței obișnuite, obținerea informațiilor privind veniturile sau bunurile, stabilirea filiației, obținerea unor măsuri asigurătorii etc.). Totodată, Regulamentul nr. 4/2009 conține norme de drept internațional privat referitoare la suprimarea procedurii de recunoaștere și încuviințare a executării (exequatur) pentru hotărârile, tranzacțiile judiciare și actele autentice pronunțate, încheiate/aprobate, respectiv întocmite după 18.06.2011 și pentru procedurile inițiate după 18.06.2011, dar și o procedură de recunoaștere și încuviințare a executării (exequatur) pentru hotărârile, tranzacțiile judiciare și actele autentice pronunțate, încheiate/aprobate, respectiv întocmite:

- înainte de 18.06.2011;

- după 18.06.2011 dar numai pentru proceduri inițiate înainte de 18.06.2011;

- indiferent de dată, în relația cu Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord.

Regulamentul nr. 4/2009 prevede că, în statele membre (cu excepția Regatului Danemarcei și Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord), legea aplicabilă obligațiilor de întreținere se determină în conformitate cu Protocolul de la Haga din 2007, elaborat sub egida Conferinței de Drept Internațional Privat de la Haga. În exercitarea competenței exclusive externe, stabilită implicit pe cale jurisprudențială conform Avizului nr. 1/03 al Curții de Justiție a Uniunii Europene din 7.02.2006, Uniunea Europeană a încheiat, în numele statelor membre, Protocolul de la Haga din 2007.

Importanța Protocolului de la Haga din 2007 care unifică normele de soluționare a conflictelor de legi aplicabile constă în eliminarea procedurii de exequatur menționate în Regulamentul nr. 4/2009. Protocolul de la Haga din 2007 stabilește dispoziții comune privind legea aplicabilă pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei, determină reguli speciale privind obligația de întreținere pentru copii și părinți, reguli speciale privind obligația de întreținere între soți și foștii soți (într-o regulă a „cascadei”: legea reședinței obișnuite a creditorului, legea forului și legea cetățeniei comune), posibilitatea părților de a-și alege legea aplicabilă, domeniul legii aplicabile etc.

De asemenea, în exercitarea competenței sale exclusive externe, Uniunea Europeană urmează să încheie, în numele statelor membre (cu excepția Regatului Danemarcei) printr-o Decizie a Consiliului, Convenția de la Haga din 2007.

5.3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente - proiectul nu are astfel de implicații;

5.4. Evaluarea conformității - proiectul nu are astfel de implicații;

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente – proiectul nu are astfel de implicații.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate.

6.2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și modul în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ – Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect;

6.3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative – Proiectul nu are astfel de implicații;

6.4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

6.5. Consiliul Legislativ a avizat favorabil prezentul proiect de act normativ cu avizul nr. 883/8.08.2011.

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul actului normativ a fost publicat pe site-ul Ministerului Justiției – www.just.ro

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice – proiectul nu are astfel de implicații.

Secțiunea a 8-a
Măsuri de implementare

Măsurile de implementare a proiectului de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente – proiectul prevede extinderea atribuțiilor Ministerului Justiției.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, cu procedura de urgență prevăzută de art.76 alin.(3) din Constituția României, republicată, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

EMIL BOC